

finde, at i den Henseende indeholder Lovudkastet en Spire, og det en god Spire til Udvikling. Men man maa ikke forlange, at denne Spire strax skal udvikle sig og frembringe Frugter, førend man vil gjøre Noget for at fremkalde dem, thi det er i sig selv urimeligt og tillige i den alvorligste Strid med det hele Standpunkt, hvorpaa Thinget hidtil stillede sig. Naar den ærede Rigsdagsmand yttre Noget om, at disse Skoleraad dog ikke kunne udrette noget Tilfredsstillende, med de Midler, som man giver dem, og at man har stillet Skolefonden altfor mange Op-gaver, saa skal jeg ikke forbyde mig mere heri end høist nødvendigt, da det vil komme for ved Detaillen. Men der laa visnok en Deel Misforstaaelse til Grund for den ærede Rigsdagsmands Formening. Der er jo nemlig aldeles ikke Tale om nogen Forpligtelse for Skoleraadet til at fyldestgjøre de forskjellige Retninger, som ere nævnte i Udkastet; i den Henseende er der kun Spørgsmaal om Udredelse af Pensioner og om Alderstillaag; men disse ere af et saadant Omfang, at de, idetmindste for en meget lang Tid, væsentlig ville blive afhølte af det Tilskud, som gives fra Statens Side dertil; Alderstillaagene kunne kun blive 8 fl. pr. Ed. Hartkorn. Der bliver derfor endnu et meget betydeligt Beløb tilbage at virke med i en eller anden af de Retninger, der er antydet; thi det er ingenlunde Meningen, at man paa engang skulde virke baade for Haandgjerningskoler, Astenkoler, Høiskoler og for Dplæring af Skolelærere eller hvad der fremdeles er nævnt, men de udvælge det eller de formaal, hvortil de finde, at der især er Trang og da vil der i Almindelighed heller ikke mangle paa Kræfter i saa Henseende. Jeg skal blandt de andre Punkter, der ere fremkomne under Forhandlingerne, kun endnu omtale et, nemlig Spørgsmaalet om Jordtillaag, som af forskjellige Talere er fremhævet, og dertil bemærke, at der fra Ministeriets Side var paataant at gjøre Noget i den Retning. Det vil imidlertid let sees, at det, Ministeriet troede at kunne udrette, var saalidet, at man maaskee ikke vilde være tilfreds dermed; thi Ministeriet havde ikke været istand til andet end at antyde, at naar vedkommende Skole-

direction og Forstanderskab fandt det ønskeligt og Skolelæreren selv ønskede det, saa vilde man bestræbe sig for at skaffe Midler til laans, hvorved et større Jordtillaag for Skolelæreren kunde tilveiebringes. Dette kunde man jo sige og vist med Føie at være velgjørende nok for dem, som satte Priis derpaa; men jeg maa indbrømme, at uagtet de mange Erklæringer og Betænkninger, der ere komne frem fra forskellige Autoriteter, navnlig fra Skolens Tilsynsmænd, ligesom ogsaa fra Lærerne selv med udtrykkelig Erklæring om, at det var en Udtalelse af Lærerstandens Distress, saa har den Overbeviisning i høi Grad maattet roffes hos mig, om man virkelig derved vilde udrette noget sandt Gode. Der er blandt Andet bemærket, at foruden, at det Gavnliges i en saadan Foranstaltning beroede paa meget paa den personlige Lyft og Tilbøielighed hos den vedkommende Skolelærer, kunde det maaskee være til Skade for hans Virksomhed som Lærer, og omvendt kunde Jordtillaag være til Skade for den Lærers økonomiske Stilling, der ikke havde Smag og Sands for en saadan Virksomhed. Fremdeles er det ogsaa bemærket, at det derved vilde blive nødvendigt for Skolelærerne, at de maatte have nogle Midler for at kunne begynde deres Stilling, naar de skulde kunne vente at komme igennem, og at dette kunde blive en meget trykkende Betingelse og være meget betænkelig. Der var derfor neppe Noget fra Ministeriets Side i saa Henseende, der kunde gjøres, uagtet der fra Begyndelsen af var en Tilbøielighed hos Ministeriet til at gaae i denne Retning.

Med Hensyn til, at den ærede Rigsdagsmand for Randers Amts 4de Valgkreds (Blok) blandt Andet har bemærket, at han havde ganske overordentlig meget mod Amtmandens Tilstedeværelse i Skoleraadet og Amtsskoledirectionen, skal jeg dertil svare, at det jo er klart, at man paa ingen mulig Maade har villet bringe Amtmanden ind nogetsteds; han er taget, hvor han var, han fandtes allerede i den Sphære, hvori han her foreslaaes fremdeles at skulle bibeholdes. At han er tilstede i begge de her nævnte Autori-